

JENNIFER
HAIGH

*Jei esi moteris,
visos bėdos yra
moteriškos
bėdos.*

GAILESTINGUMO
GATVĖ

JENNIFER HAIGH

JENNIFER
HAIGH

Iš anglų kalbos vertė
Ignė Norvaišaitė-Aleliūnienė

GAILESTINGUMO
GATVĖ

2023

Vienai iš keturių

Vaikštau pirmyn atgal po Bikon Hilj
ir ieškau pavadinimo –
GAILESTINGUMO GATVĒ.
Nēra.

Nueinu į Bak Bėjū.

Nēra.

Nēra.

Anne Sexton

ŽIEMA

PIRMAS SKYRIUS

Visą laik sunku suprasti, kada prasideda istorija. Atsiduriame pasaulyje, visiškai apgyvendintame kitų, jau vykstančiame vaidinime. Kai įžengiame į sceną – tuštindamiesi ir klykdami, lyg sprogtančios nešvarumų bombos, – iš orgazmo būna likęs tik tolimas prisiminimas. Mūsų pasirodymas – ne pradžia; tai pasekmė.

Pradžios taškas ginčytinas. Kai Klaudija prisimena tą žiemą (Naujosios Anglijos gyventojai nori nenori prisimena), atmintyje dienos susilieja: blausi, anksti užgęstanti šviesa, bulvarais dardantys druskos barstytuvai, gailus vėjas, prasiskverbiantis kiaurai striukę. Tuo metu ji nenučiuokė apie išsirikiuojančias jėgas, apie prasidedančią įvykių grandinę.

Kaip ir visus kitus, ją išblaškė sniegas.

Žiema vėlavo tarytum irzlus senis, kurio nepaskubinsi. Pirmos sausio savaitės buvo besniegės ir tykios – švarios gatvės ir trumpos mėlynos popietės, akinamai tviskantis uostas, kirai, nardantys įkypoje žiemos saulėje. Tada šiaurietinės pakrantės link atūžė smarki pūga, sukiodamasi ir spardydamosi lyg kung fu kovotoja. Per naktį iškrito trisdešimt centimetrų sniego.

Mokyklos buvo uždarytos, skrydžiai atšaukti, ištisi rajonai liko be elektros. Klinikos laukiamasis aidėjo tuščias, Gailestingumo gatvė kone nepraeinama.

Po trijų dienų smogė antra pūga.

Dar daugiau sniego. Einant savaitėms, šaligatviai siaurėjo. Pėstieji vaikščiojo vorele, žiūrėdami, kur stato kojas. Automobilių stovėjimo vietos traukėsi ir galiausiai pradingo, vietoj jų riogsojo krūvos sniego.

Žvarbų trečiadienio rytą vasario viduryje priešais kliniką susirinko būrys žmonių ir sustojo nugara į Gailestingumo gatvę. Klaudija stovėjo prie personalo virtuvėlės lango antrame aukšte ir skaičiavo galvas.

– Trisdešimt šeši, – paskelbė.

Žiūrint iš viršaus, būrelis atrodė tvarkingai. Žmonės stovėjo išsirikiavę koncentriniais ratais lyg medžio rievės. Centrą užėmė profesionalai: arkivyskupijos kunigai slidžiomis nailoninėmis kelnėmis, keli vienuoliai iš pranciškonų vienuolyno Niu Bedforde, jų rudų abitų skvernai kyšojo iš po žieminių striukių. Išorinėse rievėse stoviniavo pasauliečiai, laikydami plakatus arba rožinius. Jie atėjo tiesiai iš bažnyčios su suodžių žyme ant kaktos. *Lyg nušauti*, – pamanė Klaudija. Tą rytą važiuodama metro į darbą ji pastebėjo daug nešvarių kaktų. Bostone, nepaisant pastarųjų įvykių, tebebuvo katalikiškiausias miestas Amerikoje, Pelenų dienos neįmanoma ignoruoti.

Merė Fahi, priimamojo seselė, irgi priėjo prie lango.

– Kaip Pelenų dieną, skaičius nelabai įspūdingas. Pernai susirinko dvigubai daugiau.

Klaudija tarė:

– Turbūt sniegas sutrukdė.

Personalo virtuvėlė buvo ankšta ir užgriozdinta, kavavi-rėje lašėjo šviežia kava. Televizoriuje buvo įjungtas NECN kanalas – Naujosios Anglijos kabelinė televizija. Pagrindinė naujiena – žiema, sniegingiausia per tris šimtus šešiasdešimt ketverius metus, tai yra apytikriai tiek laiko, kiek čionykščiai žmonės skundžiasi oru. Artinosi dar viena pūga, virš Karibų jūros formavosi ciklonas. *Užkalkit langus, bičiuliai. Ateina dar viena pasiutusi pūga.* Orų pranešėjas, plokščio veido vyras netinkamo dydžio švarku, nepajėgė nuslėpti džiugesio.

– Priskaičiavai tuos gale? – paklausė Merė. – Už Pūkinio.

Pakraščiuose stoviniavo keli pavieniai žmonės, jie spoksojo į savo telefonus lyg nuobodžiaujantys nepažįstamieji autobusu stotelėje. Sunku pasakyti, kas jie – protestuotojai ar abejingi prašalaičiai.

– Ne, – atsakė Klaudija. – Dėl jų nebuvo tikra.

Jos manymu, trisdešimt šeši – nemažai. Po dukslėmis striukėmis jie galėjo slėpti bet ką. Klinikoje dirba dvylika žmonių – visi, išskyrus apsaugininką Luisą, yra moterys, visi neginkluoti.

Ji nužvelgė kaktas. Ritualo prasmė jai ne visai aiški. Regis, juo buvo siekiama tikintiesiems priminti jų mirtingumą; lyg to apskritai reikėtų. Tai, kaip viskas baigiasi, – menka paslaptis. Aplinkui pilna užuominų.

Trisdešimt šeši – nemažai. Šiaip ar taip, užtektų ir vieno.

Pasiutusi pūga. Tai buvo tų metų posakis, visuotinai priimtas terminas. 2015-ųjų žiemą Bostone pūga negalėjo būti vadinama *didele* ar *galinga*, ar net *smarkia*. Iki Pelenų dienos žiema jau buvo pakrikštyta. Artinosi dar viena Pasiutusi pūga™.

Gailestingumo gatvę vargiai pavadintum gatve. Ji driekiasi per kvartalą į pietryčius nuo Bostono centrinio parko, miesto dalyje, anksčiau vadintoje Kovos zona. Kadaisė tai buvo miesto raudonųjų žibintų kvartalas, tamsus, užgrūstas rajonas su barais ir masažo salonais, erotiniais teatrais ir pornografinio kino salėmis – dvidešimto amžiaus nuodėmėmis, kurios dabar atrodo tokios pat nekaltos kaip korsetai. Priešais barą *Good Time Charlie's* sukiodavosi prostitutės, viliodamos vyrus su uniformomis, į krantą atostogų išleistus jūreivius iš Čarlstauno jūrų bazės.

Nebeliko nei merginų, nei jūreivių. Bėgant metams kvartalas pavirto vidurinės klasės rajonu. Jūrų bazei užsidarius, bariūkščiai buvo nugriauti, duobėtos gatvės perasfaltuotos. Pornografinio kino salės dar gyvavo kelerius metus, kol jas ant menčių paguldė skaitmeninis amžius. Šiais laikais vieniši vyrai lieka namie ir masturbuojasi priešais kompiuterį – taškas technologijų naudai. Nebėra tikslo eiti iš namų.

Iš Kovos zonos dingo seksas. Tada pasirodė statybininkai. Kilo biurų bokštai, garažai, komercinės patalpos parduotuvėms ir restoranams, lengvai pasiekiamiems iš Kinų kvartalo ir Dauntaun Krosingo metro stoties. Rinkdama patalpas nuomai, klinikos vadovų taryba – posėdžiaujanti už pusantro tūkstančio kilometrų, Čikagoje, – nebuvo girdėjusi apie Kovos zoną. Poetišką sprendimą priėmė visai netyčia.

Klinika priklausė *Wellways LLC* – nedideliame, bet augančiam detoksikacijos centru, narkotinių medžiagų testavimo laboratorijū, moterų ir psichinės sveikatos klinikų tinklui, veikiančiam aštuoniolikoje valstijų ir Kolumbijos apygardoje. Iš jų visų didžiausią pelną nešė laboratorijos. Nors oficialiai *Wellways* buvo pelno nesiekianti organizacija, ji buvo stambus žaidėjas šlapimo versle.

Priklausomybė nuo narkotikų ir alkoholizmas, depresija ir nerimas, neplanuotas nėštumas ir lytiškai plintančios infekcijos. Manoma, kad visus šiuos dalykus sieja bendra priežastis – dorybės stoka. Kad ir kokia būtų *Wellways* pacientų diagnozė, juos visus sieja štai kas: manoma, kad dėl savo bėdų iš dalies arba visiškai kalti jie patys.

Virš paradinių klinikos durų kabo medinė mėlynai ir geltonai kaip citrina nudažyta iškaba **MOTERŲ PASIRINKIMAS**, bet šio pavadinimo niekas nevartoja. Bostone klinika žinoma tiesiog kaip Gailestingumo gatvė.

Ant šaligatvio kunigas per garsiakalbį bėrė poterius – greičiau nei įprastai, lyg per galvijų aukcioną: *SVEIKAMarijamilonėspilnojiViešpatssutavimi*.

Susirinkusieji atsakė tyliai dūgdami, lyg bičių spiečius.

– Žinai ką? – su tam tikru pasitenkinimu ištarė Merė. – Jie visi vyrai.

– Tikrai? – Įprastai taip nebūdavo. Klaudija dėl to kalnę vertė Pelenų dienai, didesniai nei įprastai procentui religijos profesionalų. – Prisiekiu, mačiau moterį.

Dėl kepurių, šalikų ir pūstų žieminių striukių protestuotojai buvo nenusakomo amžiaus, formos ir lyties. Keli padėję plakatus kalbėjo rožinį. Žmogysta su mėlyna striuke suko ratą palei vidinę rievę, vis pasilenkdama nubraukti sniego nuo plakatų.

– Ten, – parodė Klaudija. – Ten moteris. Lyg tyčia valo ji.

– Lyg tyčia, – tarstelėjo Merė.

Pelenų dienos protestas buvo suplanuotas jau prieš kelias savaites. Merė apie jį išgirdo bažnyčioje. Kunigas pranešė su dideliu entuziazmu. Pirmą gavėnios dieną tikintieji surengs

protesto akciją Gailestingumo gatvėje. Jie prašys Mergelės Marijos, kad paragintų jaunas moteris išgelbėti negimusius kūdikius. Mels išminties, dangiškojo atleidimo, malonės.

SVEIKAMarijamaalonėspilnojiViešpatssutavimi. Žodžiai liejosi lyg pranešimas po radijo reklamos, skaitomas miklialiežuvio diktoriaus, bėgančio smulkiu šriftu parašytomis eilutėmis.

– Tie šikniai, – ištarė Merė, omenyje turėdama kunigus. – Padarys bet ką, kad tik pakeistų temą.

Tema, jos nuomone, buvo nekeičiama – nukentėję vaikai, arkivyskupijos pastangos viską nusišluoti, šimtai patyliukais užglaištytų ieškinių. Egzistavo vienintelė tema ir Merės niekas neišblaškys. Jos įsitikinimai buvo tvirti ir nepajudinami. Kasmet per Pelenų dieną ji priimdavo pacientus – matuodavo ūgį, svorį, kraujospūdį – su pašventintų pelenų žyme ant kaktos. Klaudija nenutuokė, kaip ji tai paaiškino pacientams ir ar apskritai aiškino. Tai buvo pamoka, kuri tokia darbe vis kartodavosi: žmogaus gyvenimas pilnas prieštaravimų.

SVEIKAMarijamaalonėspilnojiViešpatssutavimi. Merė Fahi šiuos žodžius girdėjo nuo ankstyvos vaikystės, savo vardą, kartu su malda siunčiamą į dangų.

Tau nekeista? – kartą paklausė jos Klaudija.

Niekada apie tai nesusimąsčiau, – atsakė Merė.

Protestuotojai buvo gyvenimo dalis, kasdienė erzinti smulkmena, lyg spūstys arba prastas oras. Kartais būdavo tik vienas – senas vyras su *Red Sox* kepuraitė. Klaudija jį praminė Pūkiniu. Jis ateidavo kiekvieną rytą lyg pareigingas darbuotojas, vilkėdavo pūkinę šiukšlių maišo spalvos striukę. Gegužę ją pakeis geltona neperpučiama. Klaudijai tai buvo tarytum prasiskleidžiantys narcizai, pirmas pavasario pranašas.

Iš pradžių ji bandė su jais kalbėtis. Neturėjo patirties su religingais žmonėmis ir nustebo, nuoširdžiai nustebo, kad kiekvienas pokalbis pasisukdavo apie Dievą. Lyg ginčytumeisi su užsispyrusiu vaiku, kuris tarytum papūga kartotų vieną eilutę: *Nes mano tėtis taip sakė!* Į tai supratingas suaugėlis atsakytų:

Ką sakė? Kokiais tiksliai žodžiais? Ar tikrai gerai išgirdai?

Arba:

Nesu mačiusi tavo tėčio. Ar tikrai jį turi?

Arba:

Kas jo klausė? Rimtai, tavo tėčiui reikėtų nekišti nosies į svetimus reikalus.

Jos bandymai užmegzti racionalų pokalbį baigdavosi bloguoju. Pačią pirmą darbo dieną prie jos ant šaligatvio prisiarтино vyras – drūtas, rudais auliniais ir neperpučiama striuke, tokių kaip jis tūkstančiai.

– Prašau, motina, – ištarė jis.

Ji iki šiol prisiminė jo melodingą balsą, tokį švelnų, kad skambėjo grėsliai. Be to, tai buvo pirmas kartas, kai nepažįstamas suaugęs žmogus ją pavadino *motina*, o šito taip lengvai nepamirši.

– Prašau, motina. Mūsų Viešpats Jėzus Kristus kreipiasi į tave. Prašau, nežudyk savo kūdikio.

Prieš ateidamas čia jis buvo užsukęs į *Starbucks*. Ji užuodė į striukę įsigėrusį kvapą.

– Aš čia dirbu, – pasakė ji.

Jo elgesys pasikeitė akimirksniu, lyg būtų aktorius, nustojęs vaidinti.

– Atlieki velnio darbą, – rėžė.

Klaudija atsakė:

– Teko tai girdėti.

Kai jis ją pavadino pyzda ir pasmerkė amžinoms pragaro kančioms, prakeikimas jos nesuglumino; ją, netikinčią, tai netgi truputį prajuokino. Labiau sutrikdė pravardžiavimas. Ne tiek pats žodis, bet tai, kaip vyras jį ištarė: pergalingai, tarytum laimėjęs ginčą. Tam tikro tipo vyrams žodis *pyzda* buvo lyg slepiamas ginklas – diskretiškas, patogus nešioti, visada paruoštas. Ką žodis reiškė jam, šitam piktam nepažįstamajam, neturinčiam (ir galbūt niekada nemačiusiam) kūno vietos, kuri tuo žodžiu vadinama? Kūno vietos, kurią jis laikė atstumiančia, šlykščiausiu dalyku, kaip tik galima pavadinti žmogų.

Tai buvo tik žodis; Klaudija tai žinojo. Britanijoje ir Airijoje *pyzda* buvo vartojama dažnai ir atsainiai, kaip nepiktas įžeidimas tarp draugų, dažniausiai, tik pamanyk, tarp vyrų. Tai ji sužinojo anksčiau, tik prasidėjęs internetinėms pažintims, iš Tuftso universiteto anglų literatūros dėstytojo. Triukšmingoje alinėje už kelių kvartalų nuo universiteto miestelio jis paaiškino, kad *pyzda* yra sinekdocha, stilistinė figūra, kai dalis išreiškia visumą. (*Pavyzdžiui, galva vietoj galvijo*, – paslaugiai pridūrė jis.) Tada pravedė paskaitą apie sinekdochą ir metonimiją, kurios nebuvo tapačios, bet kažkaip susijusios. Tokia paskaita užtruko netrumpai ir jam prireikė kelis kartus pavartoti žodį *pyzda*. Jis, regis, nesuprato, kad moters ausiai *pyzda* yra žiaurus, itin asmenišką žodis – pusė žmonijos, sumenkinta iki kūno dalies, paversta vieninteliu tikslu: štai kas esi. Ir daugiau niekas.

Dalis atstoja visumą.

Klaudija to neaiškino dėstytojui iš Tuftso. Nenorėjo ištarti to žodžio ir labai nenorėjo girdėti jį tariamą jo lūpomis. Jis buvo tik vyras, sutiktas internete. Jos pyzda – ne jo reikalas.

Ji įsipylė kavos ir nusileido į apačią. Laukiamasis buvo šviesus ir džiugus, išdažytas ryškiai geltonai. Su patogiomis kėdėmis, staliukais, nukrautais žurnalais apie maisto gaminimą ir interjerą, strategiškai išdėliotomis nosinaičių dėžutėmis. Vieną sieną dengė milžiniškos nuotraukos, padarytos direktorės sūnaus, kai šis tarnavo organizacijoje *Peace Corps*: besišypsanti afrikietės spalvingomis suknelėmis su nešuliais ant pečių, nugaros ir galvos. Jos nešė vandens ąsočius, pintus krepšius su duona arba vaisiais, arba skalbiniais. Jos nešė viską, ko tikėtumeisi, išskyrus kūdikius.

Tą rytą pusė kėdžių buvo užsėsta: kelios poros moterų, kurios galėjo būti seserys, kambario draugės arba motinos su dukromis; indų pora dalykiniais drabužiais, abu sukišę nosis į telefonus. Studentiško amžiaus vaikinai ir mergina sėdėjo susiglaudę pečiais ir susikibę rankomis. Jie vilkėjo panašius džemperius su gobtuvais ir sportines kelnes, tarytum atėję tiesiai iš sporto salės.

Ji perėjo laukiamąjį ir ilgu koridoriumi patraukė į skambučių centrą. Durys buvo pravertos. Telefonu kalbėjo moteris, jos balsą Klaudija atpažino. Naomi skambučių centre dirbo nuo pat jo įkūrimo, ji buvo labiausiai atsidadusi savanorė.

– Kada buvo pirma paskutinio mėnesinių ciklo diena? – paklausė Naomi.

Šį klausimą visada užduodavo pirmiausia.

Skambučių centras buvo prigrūstas kabinų. Kiekviename stovėjo po stalinį kompiuterį ir standartinį biuro telefoną. Visose darbo vietose buvo priklijuota po atspausdintą pranešimą: **TYLIOJO SKAMBUČIO EIGA.**

Kampinėje kabinoje Naomi skaičiavo vaisiaus gestacinių amžių pasiėmusi specialią lentelę – kartoninį kompiuterio

diskelio dydžio ratą. Jaunesnės savanorės naudodavo elektroninę versiją, bet Naomi buvo senamadiška. Ji sėdėjo palinkusi virš savo rato lyg viduramžių žynė, burianti arbatžolėmis arba taro kortomis.

– Esate nėščia aštuonias savaites ir penkias dienas, – paskelbė ji.

Savanorės būdavo dviejų tipų. Pusė – pražilusios, pakankamai pagyvenusios, kad prisimintų nelegalius abortus, dalis ir asmeniškai juos patyrusios: Pemė, Naomi, Džanetė, Karen. Kitos – psichologijos, socialinio darbo arba visuomenės sveikatos studentės: Megan, Amanda, Lilė, Marisol. Jos buvo vadinamos konsultantėmis, bet tai netinkamas jų atliekamo darbo apibūdinimas. Skambinančiosioms reikėjo daugybės dalykų: informacijos, užsirašyti pas gydytoją, padoraus darbo, bent kokio sveikatos draudimo. Kas prižiūrėtų vaikus, įperkamo nekilnojamojo turto, antibiotikų, antidepresantų. Tiesą sakant, konsultacijos tame sąrašė užėmė gana žemą vietą.

Labiausiai tai galiojo skambučiams dėl AB. Moteris, gūglianti „abortas Bostonas“, nenori nepažįstamo žmogaus patarimo. Ji jau būna apsisprendusi. Konsultantė papasakoja, ko tikėtis apsilankymo dieną: kiek truks procedūra (dešimt–penkiolika minučių), kiek laiko teks praleisti klinikoje (dvi valandas, įskaitant atsigavimą), ką valgyti tą rytą (nieko), ką atsinešti (kojines ir megztinį – procedūriniame kabinete būna vėsu).

– Ar sergate diabetu? – pasiteiravo Naomi. – Ar vartojate metadoną, suboksoną, subuteksą?

Klaudija užsidėjo ausines ir įsitaisė prie savo stalo.

Jos paaiškino procedūrą ir atsakydavo į klausimus. Ar būsiu sąmoninga? Ar skaudės? Tokie klausimai pasitaikydavo dažnai, bet ne dažniausiai.

Dažniausiai užduodamas klausimas – kiek tai kainuos?

– Pirmas vaistas yra mifepristonas, – aiškino Naomi. – Jį išgersite čia, mūsų klinikoje. Antras vaistas – misoprostolis. Jį išgersite vėliau, namie.

Vis daugiau moterų rinkdavosi AB vaistais vietoj procedūros klinikoje. Abu būdai be sveikatos draudimo kainavo 650 dolerių – lašas vandenyne, palyginti su tuo, kiek kainuoja užauginti vaiką, bet daugumai skambinančiųjų tai buvo nesuokiama suma. *Eina šikt*, – ne kartą girdėjo Klaudija. – *Panašu, kad teks gimdyt.*

Pirmas skambutis, kurio ji sulaukė, buvo susijęs su kontraceptinėmis tabletėmis. Skambinančiajai kalbant, Klaudija užsirašė: *Pradėjo vartoti trimis dienomis per vėlai. Praleido dvi baltas, antrą savaitę gėrė tvarkingai. Praleido vieną rausvą. Liko tik žalia.*

Ji jau seniai perprato klausimus apie kontraceptines tabletes, mat teko išklausti visų įmanomų variantų: pradėjo per vėlai, pradėjo per anksti, išvėmė baltą, per klaidą išgėrė dvi rausvas. Į bet kokį klausimą apie kontraceptines tabletes ji galėjo nė nemirktelėjusi atsakyti anglų, ispanų arba Haičio kreolų kalba.

– Turėsite naudoti atsarginį metodą, – pasakė ji. – Prezeratyvai iki ciklo pabaigos.

Skambinančiajai tai nepatiko. Ne visiems patikdavo tai išgirsti.

– Nerimauju dėl baltų tablečių. Jei pirmą savaitę jų nevartojote nuosekliai, nesate apsaugota nuo nėštumo.

Vos baigus pokalbį, telefonas vėl suskambo.

Antra paskambinusioji prisistatė vardu – Tara. Fone buvo girdėti televizorius. Klaudija atpažino laidos *Daktaras Filas* pradžios melodiją, teksasietišką paties gydytojo balsą,

postringaujantį lyg populistinis pamokslininkas: *Ši diena pa-
keis jūsų gyvenimą.*

– Kada buvo pirma jūsų paskutinio menstruacijų ciklo
diena? – paklausė Klaudija.

Tara buvo devintą savaitę nėščia, ŽIV nešiotoja ir glaudėsi
pas kažką ant sofos. Ji vartojo metadoną, bet nereguliariai, ir
litį, bet ne pastaruoju metu. Ji rūkė vieną cigaretę po kitos –
čirkšt, pauzė, įkvėpimas. Dešimtą valandą ryto trečiadienį jau
buvo apsvaigusi. Tarai kalbant, Klaudija prisiminė algebros
uždavinius, kuriuos sprendavo mokykloje, – du traukiniai va-
žiuoja skirtingu greičiu priešinga kryptimi. Per kiek laiko jų
keliai susikirs? Sprendžiant visada buvo svarbiausia suprasti,
kurio kintamojo ieškoti. Taros gyvenimas buvo lyg degantis
pastatas – liepsnoja visi aukštai. Kurį gesinti pirmiausia?

Tara turėjo tik vieną klausimą.

– Šeši šimtai penkiasdešimt dolerių, – atsakė Klaudija.

Pirmiausia susitvarkai su nėštumu.

Kas laukia Taros? Klaudija taip ir nesužinos. Telefono linija
buvo lyg portalas į kito žmogaus gyvenimą: eismo gausmas ir
tolumoje aidinčios sirenos, vaikai, čiauškantys angliškai, ispa-
niškai, portugališkai arba miao jao kalba. Muzika, lojantis šuo,
verkiantis vaikas. Vaizdo žaidimas, tikriausiai populiarus, nes jį
vis girdėdavo lengvai įsimenamą elektroninę melodiją, aidžius
animacinių šūvių pokštelėjimus.

Verkiantis šuo, lojantis vaikas. Tekantis vanduo, plaunami
indai, stiklinėje dzingsintys ledo kubeliai. Ir amžinai televizori-
us. Net ištikus asmeninei krizei, skambinančiajai netoptelė-
davo išjungti televizoriaus.

Kai kuriuos konsultantus triukšmas blaškėdavo. Klaudija, užaugusi tokiuose namuose, vargiai atkreipėdavo dėmesį. Jos motina Debė apygardos globos namuose dirbo slaugytojo padėjėja. Namu iš darbo grįždavo išsekusi, dažnai kamuojama skausmo, visada pirmiausia įsijungėdavo televizorių ir prisidėdavo cigaretę, apdovanodama save už tai, kad ištvėrė dieną.

Tą vietą taip ir vadino – Apygardos namais, – nors iš tiesų tai buvo tik vieta nepasiturintiems seniems žmonėms senti ir galiausiai numirti; tas procesas kartais trukdavo visą amžinybę, o kartais taip tik atrodydavo.

Didžiąją Klaudijos vaikystės dalį jiedvi gyveno viengubame namelyje ant ratų. Ne dvigubame. Jei nusimanote apie priekabinius namelius, žinote, kad skirtumas didžiulis. Dvigubas namelis, kurio atskiros pusės suvirinamos, dėl konstrukcijos primena tikrą namą. Viengubas namelis yra vientisas ir, visai kaip jūriniame konteineryje, vasarą jame karšta, o žiemą – šalta. Žiemą Meinė būna labai šalta, o verkiant vaikui susidaro keistas aidas; neįmanoma užmiršti, kad gyvenimi skardinėje. Kita vertus, viengubas namelis lengvai prieinamas. Klaudijos motina savąjį įsigijo priekabinių namelių aikštelėje – nereikėjo nei paskolos, nei tikrinti kredito istorijos. Pati jį parsigabeno, prikabinusi prie pikapo, kurį jos brolis „pasiskolino“ iš darbo.

Galvodama apie namelį, Klaudija prisimena kilimą – visas grindis užklojusią akrilinę dangą, kurios šeriai buvo tokie ilgi ir tankūs, kad, regis, susiurbėdavo viską, kas ant jų nukrisdavo. Išlietą pieną, dėlionės detales, spalvotas dražė. Kačių sausuką, smeiges, tirpstančius vaisinius ledus, lego kaladėles.

Namelis buvo penkiolikos metrų ilgio ir penkių pločio. Klaudijai teko gyventi ir ankštesniuose būstuose, bet tik ne su tiek daug žmonių ir tokiais mažais langais. Namelyje buvo

virtuvė ir svetainė. Vonios kambarys ir du mažučiai miegamieji, į kuriuos vedė siauras koridorius. Vėliau, kad tilptų globotiniai, dėdė Rikis surentė palaikį priestatą iš lentų, stiklo pluošto, kad būtų šilčiau, ir negrabiai prisukto gipskartonio, tada aptraukė izoliacine plėvele *Tyvek HomeWrap*.

Tiesą sakant, jos vaikystės namai buvo pusiau namas, pusiau namelis ant ratų. Jos šeima buvo iš tų žmonių, kurie *pristato prie* namelio ant ratų.

Ji vis dar prisimena pirmą kartą, kai išgirdo terminą *baltoji šiukšlė*. Jai buvo devyneri ar dešimt, per televizorių žiūrėjo komiko pasirodymą ir iškart suprato, kad jis kalbėjo apie tokius kaip ji. Jos šeima prie vakarienės gerdavo parduotuvės prekės ženklų pažymėtą kolą. Valgydavo iš popierinių lėkščių, lyg kaskart išsiruošę į iškylą. Tai buvo ne keistas, o praktiškas įprotis – kartais jos motinai nepakakdavo pinigų sumokėti už vandenį ir kelias savaites per metus nebūdavo *kuo* plauti indų. Popierinės lėkštės buvo parduodamos pigiai, pakuotėmis po šimtą ir buvo tokios plonos, kad tekdavo naudoti po dvi tris vienu metu, todėl susidarydavo kalnai šiukšlių. Už namelio, po stogine iš polikarbonato plokštės, kėpsodavo šiukšlių maišai, iš kurių virsdavo atliekos. Vasarą smarvė riedavo nosį: permirusios popierinės lėkštės ir konteineryje pūvančios atliekos. Jų šeima buvo ir gamtinė, ir sanitarinė katastrofa, kaip kad dažnai būna vargšams.

Kai Klaudija išgirdo žodžius *baltoji šiukšlė*, būtent apie tai ir pagalvojo.

Ji taip ir nesužinojo, kuo vardu tas komikas ar kas paskatino jį šaipytis iš žmonių, tikriausiai sudarančių didelę jo auditorijos dalį. Vargšai dažnai žiūri televizorių. Klaudijos šeima kartais neturėdavo vandens, bet visada turėdavo brangų kabelinės

televizijos paketą ir jos motina tą sąskaitą sugebėdavo sumokėti laiku.

Jei Debė namie, televizorius – įjungtas. Kad užmigty, ji žiūrėdavo ką nors nuobodaus – golfą arba C-SPAN*. Kiekviena jos neilgo gyvenimo diena prasidėdavo nuotaikingų ryto laidų draugijoje su besivaipančiais vedėjais, reportažais apie eilinius žmones ir kviestinėmis garsenybėmis, gaminančiomis mėgstamiausius patiekalus, lyg kino žvaigždės iš tiesų sukiotųsi virtuvėje. Debė išlėkdavo iš namų pusę aštuonių, palikdama Klaudiją aprengti ir pamaitinti globotinius.

Vos motinai išėjus į darbą, Klaudija išjungdavo televizorių.

Debė juos vadino globotiniais, lyg tai būtų jų pavardė, lyg jie būtų broliai ir seserys gausioje, įvairiaspalvėje (kaip Meinui), vis didėjančioje šeimoje. Iš pradžių buvo vienas, tada du, galiausiai trys ar keturi. Klaudija lankė pagrindinę mokyklą – buvo pakankamai didelė prižiūrėti vaikus, – kai Debė rado tokį būdą papildomai užsidirbti. Kiekvieną mėnesį Meino valstija už vieną vaiką sumokėdavo keturis šimtus žalių.

(Ar iš tiesų tiek mokėdavo? Motinai mirus, Klaudija paklausė tetos Darlinos. „Man atrodo, taip“, – atsakė Darlina, bet neatrodė įsitikinusi.)

Svarbu tai, kad su kiekvienu globotiniu padidėdavo per mėnesį skiriamų vadinamųjų – nežinia kodėl – *maisto talonų* skaičius. Iš tiesų tai buvo ne talonai, o popieriniai banknotai, aiškiai pažymėti vyriausybės: JAV ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS MAISTO TALONAI. Talonai būdavo mėlyni arba violetiniai, kad tik niekas jų nepalaikytų tikrais pinigais. Buvo

* JAV televizijos kanalų tinklas, daugiausia transliuojantis vyriausybės posėdžius (čia ir toliau – vertėjos pastabos).

svarbu, kad būtų matyti, kas tai yra iš tiesų – valstybės pašalpa vargšams. Jie buvo sukurti taip, kad keltų didžiausią įmanomą gėdą. Laikai pasikeitė – išmokas gaunančioms vienišoms motinoms dabar išduodamos debetinės kortelės, – bet anuomet niekas nesuko galvos dėl keliamos gėdos. Gėda buvo laikoma priimtina. Manyta, kad gėda išmokys susilaikyti.

Kai Klaudiją išsiųsdavo į parduotuvę duonos arba pieno, kasininkė suimdavo maisto kuponus už kraštelių, lyg jie būtų nelabai švarūs.

Klaudijos motina užaugo skurde, vaikai dar labiau ją nukurdino ir ji vis tiek juos augino – iš pradžių savo, vėliau svetimus, net pasiekusi tokį amžių, kai nebeturėjo jiems kantrybės. Vaikai jai nepatiko, tačiau ji vis nesiliovė jų vedusi į namus. Vienu metu Klaudija tai ėmė vertinti kaip ligą, o savo motiną – kaip obsesyvią kompulsyvią vaikų kaupikę. Tik vėliau suprato tai, kas dabar buvo akivaizdu: Debė augino svetimus vaikus todėl, kad tai buvo vienas iš nedaugelio būdų užsidirbti pinigų. Pasaulis – pilnas nereikalingų žmonių, senų ligotų ir jaunų sugadintų, o ji buvo apmokama globėja. Tai, kad šis darbas buvo prasčiausiai apmokamas, šį tą sakė apie pasaulį.

Augino – netinkamas žodis. Globotiniai gaudavo maisto, pastogę ir turėjo daugiau mažiau auginti patys save. Juos maudydavo du kartus per savaitę; jei namelyje nebūdavo vandens – pas tetą Darliną. Jie buvo pakankamai maitinami ir niekada nemušami, taigi, gyveno daug geriau nei kiti. Debė dažnai sakydavo, kad elgiasi su jais kaip su savo vaikais, ir Klaudija gali paliudyti, kad tai tiesa.

Jos motina juos vadino globotiniais. Nebūdavo nė užsimeinama, kad jie Klaudijos broliai ir seserys. Globotiniai buvo atskira kategorija. Anuomet tai jai neatrodė žiauru.

Po Taros skambučio linija nutilo. Trečiadieniais skambučių skaičius svyravo dėl nežinomų priežasčių: dvidešimt minučių mirtinos tylos ir staiga pustuzinis skambinančiųjų laukia eilėje. Antradieniai ir penktadieniai buvo ramesni, ketvirtadieniai užimtesni. Pirmadieniais telefonai netildavo – savaitgalio pasekmės, jo dvasinės liekanos, išsibarsčiusios lyg konfeti po parado. Moterys skambindavo iš taksi, stovėdamos vėjo košiamame gatvės kampe, iš metro stočių ir spurginių *Dunkin' Donuts*. Kartais iš darbo. Vėluojančios mėnesinės, plyšę prezervatyvai, įtartinos žaizdelės; pasakojimus periodiškai nutraukdavo, kad aptarnautų klientus. *Norėsite bukvėčių?*

– Buvo liūdinantis pokalbis.

Naomi nusiėmė ausines ir iš rankinės išsitraukė dėžutę mėtinių ledinukų. Už šios klinikos sienų ji buvo antropologė iš Harvardo. Kiekvieną vasarą šešias savaites vykdavo tyrimą vienoje iš besivystančių šalių, kur, regis, pirkdavo visus savo drabužius. Tą rytą lyg viduramžių atgailautoja ji vilkėjo maišą primenančią suknelę, pasiūtą iš kažkokios šiurkščios medžiagos, ir buvo užsisėgusi vėrinį, kuris atrodė kaip vištos kaulas, pakabintas ant odinės virvutės.

– Ta vargšė mergaitė kitą mėnesį išteka. Ji siaubingai bijo, kad mėnesinės prasidės per medaus mėnesį, nes tada sužadėtinis pasius.

– Taip ir pasakė?

– Žodis žodin. „Mano sužadėtinis pasius.“ – Naomi pašaipiai išsižiojo, nutaisydama išraišką kaip Edvardo Muncho paveiksle. – Ir aš sau galvoju: širdele, ar tikrai nori tekėti už šito vyruko? Ar kiekvieną mėnesį nerimausi, kad jis pasius?

Klaudija tarstelėjo:

– Toks gyvenimas prailgtų.

Naomi atsistojo, pasiražė ir žvilgtelėjo pro langą.

– Sninga, – pranešė.

– *Vėl?*

Kiek galima? Kitapus upės, Somervilyje, Klaudijos *Subaru* – kurio bagažinėje buvo kastuvas, antklodžių ir maišas kačių kraiko slidžiam keliui pabarstyti – tebebuvo įstrigęs sniego valytuvo sustumtoje pusnyje. Automobiliui iškasti prireiktų geros valandos. Neatrodė verta dėti tiek pastangų.

– Atūžia dar viena pūga, – pranešė Naomi. – Per *The Weather Channel* sakė, kad iškris trisdešimt centimetrų sniego.

– Uf. Šį savaitgalį ketinau nuvažiuoti į Meiną. Apžiūrėti mamos namo. – Klaudija jau seniai taip vadino namelį, žinodama, kad kalba apgaulingai. Jos motina vartodavo tą patį žodį be menkiausios dvejonės; jai *namas* ir *namelis ant ratų* reiškė tą patį. Debetiariant *namas*, poligrafas nebūtų sureagavęs. Jai tai buvo ne melas.

Naomi atrodė apstulbusi.

– *Vairuosi?*

Klaudija nežinojo kito būdo nusigauti į Kleiburną.

– Noriu patikrinti, ar namas dar stovi. Paskutinė pūga smogė kaip reikiant.

– Beprotybė, – pasakė Naomi. – Ar negali tiesiog paskambinti nuomininkei?

– Nuomininkė nepatikima.

Nuomininkė – dar vienas nekaltas melas. Ir šiuo atveju nebuvo tinkamo žodžio. Nikoletė buvo paskutinė globotinė, paniurusi, nemaloni mergina, kuri pasinaudojo Klaudijos motina ir dabar naudojosi Klaudija. Per Debės laidotuves Nikoletė užspeitė ją į kampą ir paklausė, ar gali gyventi namelyje ant ratų – nemokamai – su savo mažamete dukra. Laikinai – tiksliau, tuo metu taip atrodė.

– Su nuomininke nepavyksta susisiekti, – paaiškino Klaudija. – Jos numeriu neįmanoma prisiskambinti.

Naomi tarė:

– Skamba nekaip.

Klaudijai tai skambėjo normaliai – Kleiburne, Meino valsčiuje, gyvenantiems Birčams taip nutikdavo dažnai. Niekas neturėjo fiksuotojo ryšio telefono ar patikimo mobiliojo ryšio; jie naudojami pigiais telefonais su išankstinio papildymo kortelėmis. Kai skambindavai arba atsiliepdavai, kiekviena pokalbio minutė kainuodavo. Pasibaigus papildymui, telefonas tapdavo nenaudojamas, kol *Walmart* įsigydavai naują kortelę. Klaudija to neaiškino Naomi. Harvardo antropologei tai būtų egzotiškiau nei čiabuvių vaisingumo apeigos.

Vėl suskambo telefonas. Klaudijai beimant ausines, pro duris galvą įkišo Merė Fahi.

– Klaudija, man tavęs reikia. Atėjo neužsiregistravusi pacientė.

Pacientė laukė konsultacijų kabinete – ankštoje kaip spinta patalpoje šalia laukiamojo, kurioje vietos pakako tik rašomajam stalui ir trims kėdėms. Vanesa M. buvo miela apskritaveidė mergina su kaselėmis ir nedrąsiu laibu balseliu. Anot paciento kortelės, jai buvo septyniolika, dešimt savaičių nėščia.

– Viskas, kuo šiandien čia pasidalyti, bus laikoma paslapyje, – prabilo Klaudija, – nebent man pasakysi, kad kas nors tave skriaudžia arba tavimi nesirūpina, arba kad ketini pakenkti sau ar kam nors kitam. Jei pasakysi man vieną iš šitų dalykų, privalėsiu pranešti kam nors už klinikos ribų, kad būtų pasirūpinta tavo saugumu.

Toks buvo standartinis protokolas bendraujant su nepilnamečiais. Visi klinikos darbuotojai buvo įsipareigoję apie tokius dalykus pranešti. Sykį arba du per metus, kartais dažniau, Klaudija paskambindavo Vaiko teisių apsaugos tarnybai ir pranešdavo apie skriaudžiamą arba išnaudojamą vaiką.

Vanesa į jos klausimus atsakinėjo viensiemeniais žodžiais. Taip, ji buvo susipažinusi su visais pasirinkimais. Ne, niekas jos nevertė darytis aborto. Paklausta apie ateities planus, atsakinėjo noriau. Rugsėį pradės lankyti paskaitas Masačusetso universitete Bostone, studijuos komunikaciją, o vėliau – kalbos patologiją. Jos sesuo augina kurčią sūnų. Vieną dieną Vanesa išmokys berniuką kalbėti.

Vanesa M. Vardas, tarsi anoniminių alkoholikų, sutrumpintas saugant pacientės privatumą. Ir to reikalavo standartinis protokolas.

– Kada nors tikrai norėsiu vaikų, – tyliai pasakė ji. – Neabejotinai. Tik, suprantat, ne dabar.

Klaudija paaiškino, kad po medikamentinio aborto ji gali tikėtis šešių–aštuonių valandų smarkaus kraujavimo ir stiprių spazmų.

– Lyg per sunkias mėnesines, – pridūrė ji. – Spazmus palengvins ibuprofenas.

Merė grįžo su Vanesos globėja – drūta, atžariai nusiteikusia teta, moteris Klaudijai priminė jos pačios motiną. Teta pasirašė sutikimo formą, bet buvo pastebimai nepatenkinta.

Pasirašė nepratarusi nė žodžio. Prieš išeidama stabtelėjo prie durų.

– Tai Vanesos sprendimas, bet jums neslėpdama pasakyčiau, kad tam nepritariu. – Ji nužvelgė Klaudiją nuo galvos iki kojų. – Turite vaikų?

Savaime suprantama, jos ir anksčiau to klausė. Klausiančiosios, dažnai juodaodės arba lotynoamerikietės ir pačios motinos, nenustebdavo išgirdusios jos atsakymą. Įtariai žiūrėdavo į ją, baltąją, kuri nemyli vaikų. Klaudija jausdavo tvilkantį jų smerkimą, bet negalėjo prieštarauti nuosprendžiui. Ji buvo baltaodė ir nemylėjo vaikų – bent jau ne ta visuotine, besąlygine meile, kurią moterys turėtų jausti. Klaudija juos mylėjo griežtai pavieniui, anksti supratusi, kad kai kurie yra tiesiog nepakenčiami. Iš atsidūrusiųjų Meino valstijos globos sistemoje daugelis tokie ir buvo – neklusnūs, reiklūs, plūstantys įtūžiu ir baime. Net žinant, kad jie turėjo pagrindo taip elgtis, nebuvo lengviau su tais vaikais apsieiti.

– Ne, – atsakė Klaudija.

– Taip ir maniau, – tarstelėjo teta.

Tiesą sakant, ji niekada nenusprendė *neturėti* vaikų. Tiesiog nusprendė *ne dabar*, būdama dvidešimties, trisdešimties, keturiasdešimties. Kaskart rasdavo kitų dalykų, kuriais mieliau užsiimtų.

Teta pasakė:

– Nesuprantu, kaip galite čia dirbti.

Klaudija tylėjo. Jai šitai nuolat kartojo įvairūs žmonės: seni draugai, tolimi giminaičiai, nepažįstamieji lėktuvuose. Jos stomatologė. Jos chiropraktikas. Moteris, kerpanti jai plaukus. Jos psichoterapeutė pabrėžė, kad nebūtina atsakyti; tai teiginys, ne klausimas. Pats akivaizdžiausias atsakas – paprasčiausiai priartiti. *Taip, nesuprantate.*

– Vanesai viskas bus gerai. – Klaudija padavė tetai vizitinę kortelę. – Tai mano asmeninis numeris. Jeigu jai ko nors prireiks, prašau skambinti.

NESUPRANTU, KAIP GALITE ČIA DIRBTI.

Štai kaip Klaudija neatsakydavo, ko niekada neištardavo: *Ne visada čia dirbau.* Kadaisė, ankstesniame gyvenime, Niujuje ji dirbo žurnale pavadinimu *Damutė.* Darbą gavo todėl, kad buvo jauna, žavi ir jos vaikinio motina turėjo pažinčių. Klaudija tapo redaktoriaus pavaduotoja, ji buvo jauniausia redakcijoje. Jai tai buvo pirmą pamoką apie pasaulį.

Damutė žarstė nesibaigiančius patarimus. Mokė moteris, kaip būti moterimis. Jie tai vadino patarimų žurnalistika.

Kartą per metus, – kuo rimčiausiai rašė Klaudija, – *susitarkite dėl apsilankymo pas profesionalią liemenėlių matuotoją.*

Tai buvo glamūrinis darbas. Mokėjo nedaug, bet buvo kitų privalumų. *Damutė* jai apmokėjo sporto klubo abonementą, kas mėnesį skyrė pinigų sausam drabužių valymui. Verslūs salonų savininkai siūlydavo nemokamus kirpimus, masažus, depiliacijas ir pedikiūrus, vildamiesi sulaukti teigiamų atsiliepimų žurnale.

Kada liemenėlių matavimas tapo profesija? Ar buvo egzaminas licencijai gauti, Tarptautinė liemenėlių matuotojų serija, ar vykdavo kasmetiniai suvažiavimai, kuriuose būdavo supažindinama su liemenėlių technologijos pažanga?

Dažytiems plaukams reikia ypatingo rūpesčio, – rašė Klaudija. – *Violetinis šampūnas padės pašalinti geltoną atspalvį.*

Ji rašė apie perversmus senėjimą stabdančių odos priežiūros priemonių srityje, vardijo mados klaidas, kurių reikėtų vengti perkopus keturiasdešimt. Jai buvo dvidešimt treji.

Glamūrinis, daugelio trokštamas darbas. Redaktoriaus pavaduotojos nevalgydavo pietų, kad sutaupytų pinigų, o tą valandą praleisdavo rūkydamos ant stogo. Vakaraus jos eidavo į *renginius.* Renginys – tai kokteilių vakarėlis, salono atidarymas,

naujo produkto pristatymas: pavasario kolekcijos, žymybės dietinių patarimų knygos. Redaktorius pavaduotojos atvykdavo kartu, grūdamosi taksi, kad nesubraižytų pasiskolintų batelių. Jos gurkšnodavo vyną iš plastikinių taurių. Vakarienę joms atstodavo nemokami užkandžiai.

Bateliai, į kuriuos verta investuoti, slapta išgabenti iš revvizitų skyriaus: smailiakulniai, manekenės tik kartą avėti per viršelio fotosesiją.

Regis, mados klaida buvo tiesiog sulaukti keturiasdešimties.

Tuo metu niekas niekada jai nesakė: *Nesuprantu, kaip gali čia dirbti.*

Didžiausia nutylėta to darbo ironija, stebinanti ją net šiandien, buvo tai, kad jam pasamdė žmogų, užaugusį namelyje ant ratų. Tiesa, ji šito apie save garsiai neskelbė nei tada, nei vėliau. Būdama dvidešimt trejų jautėsi lyg gaujos narė, atsidūrusi liudytojų apsaugos programoje. Jos gyvenime būtinas apdairumas.

Darbas jai sekėsi gerai, kaip būtų sekėsi bet kuriam kitam. Jos antraštės ir paantraštės buvo žaismingos, įvadinės pas-traipos – šmaikščios. Kvalifikaciją turėjo tokią pat, kaip bet kuri kita: ją užaugino mergaitė. Vaikystėje ji segdavo sauskelnes lėlei, kuri galėjo šlapintis. Ji rengdavo barbę bikiniais ir vakarinėmis suknelėmis, prie kurių derindavo miniatiūrines plastikines rankines ir miniatiūrinius plastikinius batelius.

Lėlės mokė, ko turėtum norėti.

Lėlės jos prisiminimuose užėmė svarbią vietą. Vaikystėje jai labiau patiko barbės nei kitos, pavyzdžiui, tie putlūs žaisliniai kūdikiai, galintys šlapintis. Klaudijos lėlė buvo nenauja, atiduota vyresnės pusseserės, ir ji niekada nežinojo, ką su ja daryti. (Pakeiti vystyklus ir kas toliau? Visur nešiojiesi?)

Debė žaislus laikė pinigų švaistymu ir su malonumu tai kartodavo, bet kasmet, kiek tik Klaudija prisiminė, ir, regis, prieš jos motinos valią kažkokia nematoma aukštesnioji jėga kelios dienos iki Kalėdų atsiųsdavo jų dėžę. Žaislai nebūdavo suvynioti į dovanų popierių ir neturėdavo nustebinti; Klaudija, kelias savaites svarsčiusi, pati juos išsirinkdavo iš kalėdinio *Sears* katalogo puslapių. Motinai reikalaujant, savo norus pateikdavo raštu – iš pradžių laiškuose Kalėdų Seneliui, vėliau pirkinių sąrašuose, nepamiršdama nurodyti prekės numerio ir kainos. Siuntos pasirodymas tapdavo įspūdingiausiu metų įvykiu.

Žaislus atsiųsdavo tiesiai iš *Sears* ir Klaudija daug metų nesuapratė, kad už juos mokėdavo jos tėvas, kad šitai jis duodavo Debei vietoj alimentų – kelis žaislus po dvidešimt dolerių per Kalėdas.

1980-ųjų Kalėdoms ji išsirinko populiarių stalo žaidimą pavadinimu *Nuotakos žaidimas*. Jis greitai tapo jos mėgstamiausiu, aplenkė žaidimą *Ką man apsirengti* ir kitą, sukurtą konkurso *Mis Amerika* rengėjų, kuriame dvi–keturios mergaitės nuo aštuonerių iki dvylikos varžydavosi dėl karūnos. Apie šiuos žaidimus Klaudija žinojo tik dėl Džastinos Vebster, kuri gyveno ant kalvos, turėjo visus tris ir dėl to buvo laikoma turtinga.

Žaidimai mokė, ko turėtum norėti.

Dirbdama *Damutėje* ji dalijosi savo žiniomis. Nueikite profesionaliai išsibalinti dantų, pasidaryti šukuosenos kirpykloje, į pilateso treniruotę su *Reformer* treniruokliu. Dieta, kai suvartojama mažai angliavandenių, mažina pilvo pūtimą, spuogotumą prieš mėnesines, nuotaikų svyravimą, egzistencines kančias. Dieta, kai suvartojama mažai angliavandenių, – jūsų draugė visam gyvenimui.

Ji buvo skilties „Klausk *Damutės*“, kurioje didžiausi grožio ekspertai atsakydavo į skaitytojų klausimus, redaktorė. Kadangi

skaitytojai lyg užsispyrę neužduodavo klausimų, kurie patiktų *Damutės* reklamaviams, Klaudija pati juos išgalvodavo.

Nuėjusios į saloną prašykite šviesesnių sruogelių, prašykite tamsesnių sruogelių. Nueikite manikiūro ir pedikiūro, galvos odos masažo, brazilškos depilacijos. Kiek pinigų galima išleisti siekiant tobulybės, rūpinantis ir prižiūrint vieną moterišką kūną? Viršutinė riba taip ir nebuvo nustatyta.

Mokei jas, ko norėti, ir jos to norėdavo.

Užsiregistruokite veido masažui, įvyniojimui į dumblius, lazerinei veido odos procedūrai. Imkitės penkių dienų organizmo valymo, sulčių dietos. Atlikite žarnyno valymą.

Viršutinė riba prilygo nedidelės salų valstybės BVP.

Viršutinė riba buvo iliuzija. Nebuvo viršutinės ribos. Visada atsiradavo, ką dar daryti. Teoriškai moteris galėjo kiekvieną minutę tobulinti savo išvaizdą, tą patvirtina vienas procentas: manekenės ir aktorės, popžvaigždės, saujelė elitinių prostitučių. Vyrus puošiančios moterys, kurios negalėjo, nedrįso *apsileisti*.

Prašykite šviesesnių sruogelių, prašykite tamsesnių sruogelių. Klaudija žinojo, kad jos darbas – nesąmonė, bet ilgą laiką jai nerūpėjo. Ji pabėgo iš motinos namelio. Ji žaidė pa-trauklesnę savo gyvenimo versiją.

Damuteje ji dirbo ilgiau, nei reikėjo. Kai išėjo, pamaina at-sirado akimirksniu. Praėjus dvidešimčiai metų, tą darbą vis dar dirbo. Nelabai svarbu, kas.

Ji persikraustė į Bostoną – ten Meino gyventojai vykdavo tada, kai prispirdavo reikalas apsilankyti mieste, pavyzdžiui, prireikus inksto persodinimo. Bostone ji dirbo padavėja *Legal Sea Foods*. Laisvalaikiu studijavo magistrantūroje. Dar būdama

studente ėmė savanoriauti skambučių centre, kuriame nebuvo nė menkiausio reikalo prigalvoti klausimų. Klausimai plūsdavo be paliovos.

2015-ųjų žiemą suėjo devyneri metai, kai ji dirba Gailėtingumo gatvėje. Ji, priimamojo koordinatorė, darė tą patį, ką anksčiau darydavo už dyką – atsiliepdavo į skambučius pagalbos linija, – bet dabar kaupė pensiją ir turėjo sveikatos draudimą, gavo algą, kuri pelno nesiekiančių organizacijų pasaulyje prilygo atlyginimui už visą etatą. Didžiąją dienos dalį praleisdavo skambučių centre, kalbėdamasi su skambinančiosiomis, apmokydama savanorius ir organizuodama jų darbą. Kelis kartus per savaitę asmeniškai konsultuodavo pacientus priimamajame. Jai tekdavo susidurti su pacientėmis, kurios dėl AB kreipdavosi ypatingomis aplinkybėmis: nepilnametėmis, kurioms reikėjo tėvų sutikimo; moterimis, kurioms dėl sveikatos problemų nėštumo nutraukimas būdavo komplikotas; vėlyvomis pacientėmis, pražiopsojusiomis arba tuoj pražiopsojančiomis leidžiamą terminą.

AB. Taip jį vadino. Kai tik galėdavo, vengdavo ištarti visą žodį.

Jos pirmtakė buvo moteris vardu Evelina Dod, ji čia dirbo dvidešimt metų, tada patyrė kelis mikroinsultus ir visam laikui išėjo iš darbo. Nežinia, kaip ji ištvėrė taip ilgai, nes darbas priimamajame kėlė įtampą. Klaudijai patiko dirbti su nepilnametėmis ir nebuvo sunku kalbėtis su turinčiosiomis sveikatos problemų, bet dėl vėlyvųjų pacienčių jai plysdavo širdis. Masačusetse suėjus dvidešimt keturioms nėštumo savaitėms draudžiama atlikti AB. Kai pacientė nėštumą nutraukdavo paskutinę minutę, dažniausiai taip pasielgdavo dėl nieko gero nežadančių sveikatos tyrimų rezultatų: nepagydomo smegenų auglio, darinio plaučiuose.

Konsultuoti vėlyvąsias buvo sunku, nes jos nenorėdavo AB. Jos norėdavo kūdikių. Jos laukdavosi iš noro; kai kurioms nėštumas kainuodavo daug pastangų ir pinigų. Daugelis buvo perkopusios keturiasdešimt ir skaudžiai suprato, kad tai jų paskutinė galimybė. Kai Klaudija su jomis susitikdavo, jos būdavo psichologiškai išsekusios, lyg nukankinti kaliniai. Kai kurios ašarodavo. Kitos būdavo ištiktos katatonijos. Dar kitos liepsnodavo pykčiu. Klaudijos nestebino nė viena reakcija. Su jomis bendraudavo šūdiniausių gyvenimo dieną.

Dvidešimt trečią nėštumo savaitę vardai jau būdavo išrinkti, lopšiai nupirkti, kūdikio sutiktuvės suplanuotos.

Su nepilnametėmis lengviau. Pirmiausia Klaudija su mergina pasikalbėdavo viena. Tada susitikdavo su vienu iš tėvų arba globėjų, kuris pasirašydavo sutikimo formą. Kad Masačusetse nesulaukusi aštuoniolikos pasidarytum abortą, reikėjo tėvų sutikimo, nebent būdavai ištekėjusi. Valstybės aktyse situoktinis suteikdavo tau pilnametės statusą.

Sutikimo formą reikėjo pasirašyti asmeniškai. Toks reikalavimas viską apsunkindavo, jei vienas iš tėvų būdavo dingęs, įkalintas arba išsiųstas į karinę misiją ir negalėjo parsukti iš Afganistano, kad pasirašytų kažkokį popiergalį. Kitais atvejais tėvai būdavo pasiekiami, bet – dėl vienokios ar kitokios priežasties – mergina nesutikdavo jiems pranešti apie nėštumą. Tokioms pacientėms Masačusetso įstatymai suteikia papildomą, tokią pat nemalonią galimybę – teismo leidimą, teisėjo pasirašytą nurodymą.

Dėl vienokios ar kitokios priežasties. Kai kurioms merginoms namai – pavojinga vieta.

Gauti teismo leidimą nelengva. Ne kiekvienai paauglei pakanka šaltakraujiškumo atsistoti priešais teisėją – kuris beveik

visada yra senas, baltasis ir vyras – ir prašyti leidimo su vieninteliu jai skirtu gyvenimu daryti tai, ką nori. Vis dėlto, susidūrus su būtinybe pasipasakoti tėvams, stebėtinai daug paauglių mėliau viską atskleisdavo teisėjui.

Dažniausiai teismo leidimo prašo šešiolikmetės arba septyniolikmetės. Jaunesnės merginos irgi pastoja, tik joms rečiau pakanka drąsos stoti prieš teisėją.

Kai kurie teisėjai pokalbį laiko tik formalumu. Kiti kamantinėja: apie merginos karjeros ir išsilavinimo tikslus, nutraukimo priežastis, ar tai pirmas nėštumas, kokias kontraceptines priemones ji ketina naudoti ateityje. Iš tiesų jie galėjo klausinėti ko panorėję, o atsakymas *ne tavo susiktas reikalas* buvo nepriimtinas.

Svarbu pažymėti, kad jaunesnės merginos irgi pastoja. Klaidijos skaičiavimu, tikimybė, kad prie trylikametės Amerikoje bus priekabiuojama, buvo vidutinė arba didelė, priklausomai nuo to, kur, kaip ir su kuo ji gyvena.

Bendraudama su tomis, kurioms reikia teismo leidimo, ji tvardydavosi. Atsispirdavo norui jas globoti, barti ir mokyti: *Nemesk mokslų. Saugokis. Rinkis ateitį, ne dabartį. Nieko nepalik saviėgai.* Jei gimei moterimi ir dar neturtinga, tai vienintelis būdas būti savo gyvenimo šeimininke.

Klaudija nieko nesakydavo. Tik rasdavo joms advokatą (pacientei tai nieko nekainuodavo, apmokėdavo valstybė). Paskyrus teismo posėdžio dieną, ji suorganizuodavo joms transportą iki teismo rūmų, parūpindavo gydytojos Gervič raštelį, atleidžiantį merginą nuo pamokų. Tada paruošdavo pacientę pokalbiui su teisėju.

Kartais pacientės priešindavosi. Prieš kelerius metus ji konsultavo vieną, kurios karjeros tikslas buvo žaisti WNBA.

Klaudija abejojo, ar toks atsakymas tiks teisėjui, todėl pasiūlė kalbėti apie kitokius dalykus: pacientės darbą parduotuvėje *Lady Foot Locker*, studijų bendruomenės koledže galimybę. Bet Ana F. – graži dominikietė iš Dorčesterio, liekna kaip supermodelis – jos nesiklausė. Ji abejingai sėdėjo Klaudijos kabinete, susinėrusi ant krūtinės ilgas rankas.

Na jau ne. Aš žaisiu kašį.

NESUPRANTU, KAIP GALITE ČIA DIRBTI.

Klaudijos manymu, tai nebuvo išskirtinis būdas užsidirbti. Bendraudama telefonu ir gyvai, ji rūpinosi pacientėmis – taip daro daug moterų, įskaitant jos pačios motiną. Pacientėms – nėščioms arba ne, išiktoms krizės arba ne – reikėjo informacijos. Joms reikėjo nėštumo testų, kontraceptinių tablečių, LPI tyrimų. Joms reikėjo kontraceptinių injekcijų ir spiralių, antibiotikų, ginekologo apžiūrų.

Ji rūpinosi pacientėmis. Visa kita: pikti protestuotojai, grasinimai ir įžeidimai – jos neveikė. Kiekvieną rytą ji metro važiuodavo į darbą. Pasiekusi Gailestingumo gatvę, prasibraudavo per minią.

Sudomino? Pirkite knygą
GAILESTINGUMO GATVĖ
ir mėgaukitės istorija iki pabaigos.

*Išvalgus romanas... Haigh meistriškai nagrinėja,
kaip formuojasi žmonių įsitikinimai.*

REAL SIMPLE

Klaudija beveik dešimt metų konsultuoja pacientes Gailestingumo gatvėje – miesto širdyje įsikūrusioje klinikoje. Darbas sunkus, krizę išgyvenančių moterų dramos niekada nesibaigia. Pacientėms Gailestingumo gatvė suteikia daugiau nei sveikatos priežiūros paslaugas; daugeliui tai – galimybė kurti savo gyvenimą iš naujo.

Tačiau anapus sienų tikrovė kitokia. Dažnai pasitaiko anoniminių garsinimų. Prie klinikos durų kiekvieną rytą pasirodo prieš abortus nusiteikusių užsispyrusių protestuotojų būrelis, jų nepasitenkinimas auga. Pamažu į Klaudijos dienas įsiskverbia baimė ir nerimas. Emocijas ji mėgina suvaldyti dažnai lankydamasi pas Timį – draugišką žolės prekeivį, irgi patiriantį egzistencinę krizę. Čia ji sutinka įvairiausių Timio klientų, įskaitant Entonį – vienišą, tikslo neturintį vyrą, didžiumą laiko praleidžiantį virtualiame pasaulyje su Excelsior11. Tokiu slapyvardžiu pasirašo Viktoras Prainas, prieš abortus kovojantis aktyvistas, nusitaikęs į Gailestingumo gatvę ir pasiryžęs dėl savo įsitikinimų rizikuoti viskuo.

GAILESTINGUMO GATVĖ – tai knyga apie šiandieną, pasakojimas apie susiskaldžiusį pasaulį. Jennifer Haigh parašė novatorišką romaną, drąsiai vienos labiausiai šių laikų visuomenę priešinančių temų analizę.

Nuo klinikos skambučių centro vadovės iki būrio protestuotojų – Haigh drąsiai ieško moralinių niuansų, pasitelkdama precizišką kalbą ir kurdamą aktualų pasakojimą, kurio posūkiai veda prie pribloškiančios kulminacijos.

OPRAH DAILY

Haigh nedomina destrukcija – jos sukurti veikėjai ir taip daug jos patiria. Jai įdomus jų žmogiškumas.

JANET MASLIN, THE NEW YORK TIMES

